

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND STATUTUL JURIDIC AL SINDICATELOR

Tudor CAPȘA,

doctor în drept, conferențiar universitar

SUMMARY

Article reflect some considerations regarding the legal status of trade unions Republic of Moldova, comprising rights, obligations and guarantees of trade union bodies enshrined in the Constitution, international agreements to which the country is party, legislative and normative acts.

Keywords: legal status, trade unions, rights, benefits, international agreements, laws, regulations.

REZUMAT

Articolul reflectă unele considerații privitor la statutul juridic al sindicatelor din Republica Moldova, ce cuprinde drepturile, obligațiile și garanțiile organelor sindicale consfințite în Constituția țării, acordurile internaționale la care țara noastră este parte, actele legislative și normative în vigoare.

Cuvinte-cheie: statutul juridic, sindicate, drepturi, garanții, acorduri internaționale, legi, acte normative.

Tezele principale. Articolul 42 din Constituția Republicii Moldova (în continuare - Constituția) [1] statornicește expres că orice salariat are dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale; sindicatele se constituie și își desfășoară activitatea potrivit cu statutele lor, în condițiile legii; ele contribuie la apărarea intereselor profesionale, economice și sociale ale salariaților.

În context, art.5 lit.h) din Codul muncii al Republicii Moldova (în continuare - CM)[2] consfințește un principiu de bază al reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, ce reiese din normele dreptului internațional și din cele ale Constituției, conform căruia este asigurat dreptul salariaților la asociere pentru apărarea drepturilor și intereselor lor din sfera muncii, inclusiv a dreptului acestora de a se asocia în sindicate și de a fi membri de sindicat. La rândul său, art.9 alin. (1) lit.i) CM prevede că salariatul are dreptul la libera asociere în sindicate, inclusiv la constituirea de organizații sindicale și aderarea la acestea pentru apărarea drepturilor sale de muncă, a libertăților și intereselor sale legitime.

Din cuprinsul art.1 al Legii sin-

dicatelor nr.1129/2000, în redacția Legii nr.188 din 22.07.2016 (în continuare – Legea nr.1129/2000) [3] se desprinde că sindicatele sînt asociații din care fac parte, pe principii benevole, persoane fizice unite după interese comune, inclusiv ce țin de activitatea lor, și constituite în scopul apărării drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale colective și individuale ale membrilor lor.

De remarcat, că potrivit art.2 din Legea nr.1129/2000 - legislația cu privire la sindicate cuprinde Constituția, prezenta lege, alte acte normative, precum și actele internaționale la care Republica Moldova (RM) este parte.

Astfel, din conținutul normelor legale precitate supra rezultă logic că statutul juridic al sindicatelor naționale este reglementat **de:**

- ❖ *Constituție;*
- ❖ *Legea nr.1129/2000;*
- ❖ *alte acte legislative și normative;*
- ❖ *actele internaționale la care RM este parte.*

E relevant de remarcat că la alte acte legislative și normative ce reglementează (pe lângă prevederile Legii nr.1129/2000) într-o măsură sau alta statutul juridic al sindicatelor naționale se referă atît actele adoptate/aprobate în conformitate

cu Legea privind actele legislative nr. 780/2001[4] și Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr. 317/2003[5], cît și alte acte regulatorii, emise de autoritățile/organele abilitate care în totalitatea lor **cuprind:** *CM; Codul civil al RM[6]; Codul de procedură civilă al RM[7]; Codul contravențional al RM[8]; Codul transporturilor rutiere al RM [9]; Codul educației al RM[10]; Legea privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824/1991[11]; Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756/ 1999[12]; Legea patronatelor nr.976/2000[13]; Legea privind modul de stabilire și re-examinare a salariului minim nr. 1432/2000[14]; Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii nr. 140/2001[15]; Legea salarizării nr. 847/2002[16]; Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă nr. 102/2003[17]; Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr.355/2005 [8]; Legea privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de*

ramură și la nivel teritorial nr. 245/2006 [19]; Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008 [0]; Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008[21]; Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60/2012[22]; Concepția privind orientarea, pregătirea și instruirea profesională a resurselor umane, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.253/2003[23]; Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373/2005[24]; Decretul Președintelui RM nr. 247/1992 "Cu privire la asigurarea drepturilor sindicatelor în sfera partenariatului social"[25]; Hotărârea Curții Constituționale nr. 11/2011 "Pentru controlul constituționalității sintagmei „cu plata salariului mediu (pentru salariații care sînt remunerați în acord sau pe unitate de timp)” din alin.(1) art.111 din Codul muncii în redacția Legii nr.168 din 9 iulie 2010 „Pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova”[26]; Hotărârea Curții Constituționale nr.5/2013 "Pentru controlul constituționalității articolului 301 alin. (1) lit. c) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003, în redacția Legii nr. 91 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative"[27]; Hotărârea Curții Constituționale nr.12/2014 "Pentru controlul constituționalității unor prevederi din alineatul (4) al articolului 87 din Codul muncii nr. 154-XV din 28 martie 2003(acordul sindicatelor la concediere)"[28]; Hotărârea Guvernului nr.573/1994 "Cu privire la acordarea concediilor anuale suplimentare" [29]; Hotărârea Guvernului nr.743/2002 "Cu privire la salarizarea angajați-

lor din unitățile cu autonomie financiară"[30]; Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1335/2002[31]; Hotărârea Guvernului nr.449/2004 "Despre aprobarea Nomenclatoarelor funcțiilor deținute și lucrărilor executate de către salariații cu care angajatorul poate încheia contracte scrise cu privire la răspunderea materială individuală sau colectivă (de brigadă) deplină, precum și a contractelor-tip cu privire la răspunderea materială deplină"[32]; Nomenclatorul unităților, sectoarelor și serviciilor ai căror salariați nu pot participa la grevă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.656/2004[33]; Hotărârea Guvernului nr.1223/2004 "Privind aprobarea Nomenclatorului profesiilor și funcțiilor cu condiții de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit și durata zilei de muncă redusă a personalului medico-sanitar"[34]; Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1361/2005[35]; Regulamentul privind completarea, păstrarea și evidența carnetului de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1449/2007[36]; Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a comitetului pentru securitate și sănătate în muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95/2009[37]; Hotărârea Guvernului nr.165/2010 "Cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real"[38]; Regulamentul privind modul de organizare a normării muncii în

ramurile economiei naționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.98/2013[39]; Hotărârea Guvernului nr.285/2013 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență"[40]; Hotărârea Guvernului nr.541/2014 "Cu privire la aprobarea Nomenclatorului lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani și a Normelor de solicitare maximă admise pentru persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani la ridicarea și transportarea manuală a greutăților"[41]; Convenția colectivă (nivel național) nr.1/2004 "Salarizarea angajaților aflați în relații de muncă în baza contractelor individuale de muncă"[42]; Convenția colectivă (nivel național) nr.2/2004 "Timpul de muncă și timpul de odihnă"[43]; Convenția colectivă (nivel național) nr.8/2007 "Cu privire la eliminarea celor mai grave forme ale muncii copiilor"[44]; Convenția colectivă (nivel național) nr. 11/2012 "Cu privire la criteriile de reducere în masă a locurilor de muncă"[45]; Regulamentul-tip privind organizarea și funcționarea Comisiei pentru dialog social „angajator-salariați”, aprobat prin Hotărârea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective nr.9/2007[46]; Clasificatorul ocupațiilor din RM, aprobat prin Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MM-PSF) nr.22/2014[47]; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11/2005 "Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează obligația uneia dintre părțile contractului individual de muncă de a repara prejudicial cauzat celeilalte părți"[48]; Hotărârea Plenului Curții Supreme

de Justiție nr.9/2014 "Cu privire la practica judiciară a examinării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă"[49]; Instrucțiunea privind modul de achitare și evidență a taxelor de înscriere și a cotizațiilor lunare de membru de sindicat, aprobată de Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova nr. 9-19/2010[50]; Regulamentul Inspectoratului Muncii al Sindicatelor, aprobat prin Hotărârea Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, nr. 6-10/2012 cu avizarea MMPSF nr. 3523/2012 [51] etc.

La actele/acordurile internaționale principale la care RM este parte ce reglementează integral sau parțial statutul juridic al sindicatelor moldave **pot fi atribuite:** Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, aprobat prin rezoluția 2200A(XXI) Adunării Generale a ONU la 16 decembrie 1966[52]; Carta Socială Europeană, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 18 octombrie 1961 și revizuită la 3 mai 1996[53]; Acordul de Asociere între RM, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014[54]; Convenția OIM nr. 11 relativă la drepturile de asociere și de coaliție ale muncitorilor agricoli[55]; Convenția OIM nr. 87 privitoare la libertatea asocierii și protecția dreptului la organizație[56]; Convenția OIM nr. 98 privind aplicarea principiilor dreptului la organizație și de purtare a tratativelor colective[57]; Convenția OIM nr.117 privind obiectivele și normele de bază ale politicii sociale[58]; Convenția OIM nr. 135 cu privire la protec-

ția drepturilor reprezentanților lucrătorilor la întreprinderi și posibilitățile acordate lor [59]; Convenția OIM nr. 141 privind organizațiile de lucrători rurali și rolul lor în dezvoltarea economică și socială[60]; Convenția nr. 144 privitoare la consultările tripartide destinate să promoveze aplicarea normelor internaționale ale muncii[61]; Convenția OIM nr.150 privind administrarea muncii[62]; Convenția OIM nr. 151 privind protecția dreptului de organizare și procedurile de determinare a condițiilor de ocupare a funcțiilor publice[63]; Convenția OIM nr.154 privind promovarea negocierilor colective[64]; Convenția OIM nr. 155 privind securitatea și igiena muncii și mediul de muncă [65]; Convenția OIM nr.158 cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa celui care angajează[66]; Convenția OIM nr.160 privind statistica muncii[67]; Convenția OIM nr.182 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor[68]; Convenția OIM nr.187 privind cadrul de promovare a sănătății și securității în muncă[69] etc.

În conformitate cu Acordul de Asociere între RM și Uniunea Europeană, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, țara noastră și-a asumat angajamentul să implementeze treptat în legislația națională Directivele Comunității Europene care vizează sfera muncii ce cuprind direct ori indirect și activitatea sindicatelor la care în primul rând **se alinează:** Directiva 91/533/CEE a Consiliului din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă[70], Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire

la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP[71], Directiva 91/383/CEE a Consiliului din 25 iunie 1991 de completare a măsurilor destinate să promoveze îmbunătățirea securității și sănătății la locul de muncă în cazul lucrătorilor care au un raport de muncă pe durată determinată sau un raport de muncă temporară[72], Directiva 97/81/CE a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind acordul-cadru cu privire la munca pe fracțiune de normă, încheiat de UCPE, CEIP și CES[73], Directiva 98/59/CE a Consiliului din 20 iulie 1998 privind apropierea legislațiilor statelor membre cu privire la concedierile colective[74], Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități[75], Directiva 2002/14/CE Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2002 de stabilire a unui cadru general de informare și consultare a lucrătorilor din Comunitatea Europeană[76], Directiva 2003/88/CE Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru.[77]

Referitor la actele internaționale la care RM este parte, ce reglementează statutul juridic al sindicatelor naționale, e relevant de avut în vedere că potrivit pct. 3 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 55/1999 "Privind interpretarea unor prevederi ale articolului 4 din Constituția Republicii Moldova" [78] tratatele internaționale ratificate de țara noastră (inclusiv cele invocate supra) sînt parte componentă a cadrului legal al RM și devin norme ale dreptului ei intern.

Totodată necesită de accentuat,

că analiza statutului juridic al sindicatelor moldave este de neconceput fără clarificarea profundă a noțiunii de **organ sindical** - instrumentul de cîrmuire la toate nivelurile ale activității ample sindicale din țară, esența căreia constă în aplicarea eficientă a drepturilor, obligațiilor și garanțiilor legale și statutare ale acestuia.

Potrivit dispozițiilor art.1 din Legea nr.1129/2000 organul sindical este organul de conducere, constituit în conformitate cu **statutul** (ca document de întemeiere a unui sindicat de orice nivel, care nu trebuie de confundat, ca atare, cu noțiunea de statut juridic al sindicatelor) organizației sindicale primare ori al centrului sindical ramural teritorial, interramural teritorial sau în conformitate cu statutul centrului sindical național-ramural ori național-interramural.

Altfel spus, organul sindical ca mijloc de cîrmuire/conducere în cadrul mișcării sindicale naționale poate fi constituit în conformitate cu **statutul**:

➤ organizației sindicale primare (ce activează, de regulă, în cadrul întreprinderii, instituției, organizației);

➤ centrului sindical ramural teritorial (ce acționează, de regulă, în aceeași ramură în teritoriul raionului, unității teritoriale autonome-UTM, municipiului, orașului);

➤ centrului interramural teritorial (ca asociație benevolă a centrelor sindicale ramurale teritoriale care acționează, de regulă, în teritoriul raionului, UTM, municipiului, orașului);

➤ centrului sindical național – ramural (ca asociație benevolă a sindicatelor lucrătorilor, de regulă, din aceeași ramură);

➤ național - interramural (ca asociație benevolă a centrelor sindicale național-ramurale).

La acest capitol, Legea

nr.1129/2000 (art.1) stabilește la concret următoarele **prevederi definitorii**:

• **organizație sindicală primară** - asociație benevolă a membrilor de sindicat pe bază de interese comune, care, de regulă, își desfășoară activitatea la aceeași întreprindere, în aceeași instituție, în aceeași organizație, indiferent de forma juridică de organizare și de tipul de proprietate, de apartenența departamentală sau ramurală;

• **centru sindical ramural teritorial** - asociație benevolă a organizațiilor sindicale primare din aceeași ramură care acționează, de regulă, în teritoriul raionului, UTM, municipiului, orașului;

• **centru sindical interramural teritorial** - asociație benevolă a centrelor sindicale ramurale teritoriale care acționează, de regulă, în teritoriul raionului, UTM, municipiului, orașului; centrelor sindicale interramurale teritoriale se pot afilia și organizațiile sindicale primare care nu au structuri teritoriale;

• **centru sindical național-ramural** - asociație benevolă a sindicatelor lucrătorilor, de regulă, din aceeași ramură;

• **centru sindical național-interramural** - asociație benevolă a centrelor sindicale național-ramurale.

Cît privește organele sindicale (de diferite niveluri) alese în Transnistria și Găgăuzia este relevant de precizat că în corespundere cu art.110 alin.(2) din Constituție și art.3 alin.(1) din Legea cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stînga Nistrului (Transnistria) nr. 173/2005[79] - Transnistria constituie UTM cu statut juridic special în componența RM, iar potrivit art.111 alin.(1) din Constituție și art.1 alin.(1) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-

Yeri) nr.344/1994 [80] - Găgăuzia e UTA cu un statut special care este parte integrantă și inalienabilă (componentă) a RM.

Prin urmare, atît în Transnistria, cît și în Găgăuzia pot fi constituite și funcționa în mod legitim organizații sindicale primare (în cadrul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor din UTA), centre sindicale ramurale teritoriale (în raioanele, municipiile, orașele din UTA și la nivel de UTA) și centre interramurale teritoriale (în raioanele, municipiile, orașele din UTA și la nivel de UTA).

Referitor la cuprinsul statutului sindicatului (ca document statutar) de orice nivel, art.9 alin.(1) și (2) din Legea nr.1129/2000 prevede că respectivul sindicat este în drept de sine stătător să-și elaboreze și să-și aprobe statutul, să-și stabilească structura și să-și aleagă independent reprezentanții, să-și formeze aparatul, să-și desfășoare activitatea și să-și formuleze programul de acțiuni. Totodată autorităților publice (de toate nivelurile) le este interzisă orice intervenție de natură să limiteze ori să întrerupă exercitarea drepturilor menționate.

Cu toate acestea, art.9 alin.(3) din Legea nr.1129/2000 stipulează că statutul sindicatului va cuprinde prevederi cel puțin **cu privire la**:

✓ denumirea și sediul sindicatului;

✓ scopurile sindicatului, metodele și formele de realizare a lor;

✓ modul în care se dobîndește și încetează calitatea de membru al sindicatului;

✓ drepturile și obligațiile membrilor de sindicat;

✓ cuantumul cotizațiilor și modul lor de încasare;

✓ denumirea organelor de conducere, modul lor de alegere și de revocare, durata mandatelor și atribuțiile lor;

✓ *condițiile de deliberare a adunărilor, conferințelor, congreselor pentru adoptarea statutului, modificarea lui și adoptarea altor hotărâri;*

✓ *structura organizațională, modalitatea comasării, aderării, divizării sau dizolvării sindicatului, precum și a distribuirii, transmiterii ori lichidării patrimoniului lui;*

✓ *modalitatea asocierii în centre sindicale sub formă de federații, confederații.*

De remarcat că potrivit art.9 alin.(4) din Legea nr.1129/2000 statutul sindicatului nu poate conține prevederi contrare Constituției și Legii nr.1129/2000.

Totodată, normele art.10 alin.(1) și (2) din Legea nr.1129/2000 statuiează că organizația sindicală primară, centrul sindical ramural teritorial, centrul sindical interramural teritorial, centrul sindical național ramural și centrul sindical național interramural obțin statutul de persoană juridică din momentul înregistrării acestora. Pentru înregistrarea sindicatului, la Ministerul Justiției se prezintă, în termen de o lună de la data aprobării statutului, **următoarele documente:**

▪ *cererea, semnată de conducătorul organului sindical;*

▪ *statutul în două exemplare semnate de către fondatorii sindicatului;*

▪ *hotărârea adunării (conferinței, congresului) privind întemeierea sindicatului.*

O importanță juridică deosebită are norma art.11 alin.(2) din Legea nr.1129/2000, conform căreia în cazul în care activitatea sindicatului vine în contradicție cu Constituția și cu prezenta lege, ea poate fi suspendată pe un termen de până la 6 luni sau interzisă doar prin hotărâre a Curții Supreme de Justiție, la sesizarea ministrului justiției. Interzicerea activității

sindicatului în baza hotărârilor altor organe (*cum ar fi, Procuratura Generală, Ministerul Justiției, MMPSF etc.*) **nu se admite.**

Reieșind din prevederile art.12-24 ale Legii nr.1129/2000 statutul juridic al sindicatelor cuprinde indispensabil drepturile lor de bază **privitor la:** *apărarea drepturilor și intereselor membrilor de sindicat; participarea la administrarea treburilor publice; participarea la elaborarea proiectelor de programe social-economice și de acte juridice; participarea la negocieri colective, la încheierea contractelor clective de muncă și exercitarea controlului asupra executării lor; apărarea dreptului membrilor de sindicat la muncă; coparticiparea în domeniul protecției muncii și protecției mediului înconjurător; protecția socială a lucrătorilor; efectuarea controlului obștesc asupra respectării legislației muncii și locative; efectuarea controlului obștesc al procesului de privatizare; participarea la soluționarea litigiilor individuale de muncă și a conflictelor colective de muncă; organizarea și desfășurarea întrunirilor; obținerea informației; participarea în domeniul parteneriatului social.*

Conform art.31-36 din Legea nr.1129/2000 statutul juridic al sindicatelor include în sine de asemenea garanțiile principale ale activității acestora la care **se referă:** *respectarea drepturilor sindicatelor; susținerea învățământului sindical; înfăptuirea protecției persoanelor alese în organele sindicale și neeliberate de la locul de muncă de bază; efectuarea protecției persoanelor alese în organele sindicale și eliberate de la locul de muncă de bază; obligațiile unităților privind asigurarea condițiilor pentru activitatea sindicatelor; realizarea drepturilor și obligațiilor membrilor de sindicat.*

Un set impunător de drepturi,

obligații și garanții ale sindicatelor moldave de diferite niveluri se conțin, de asemenea, în actele juridice ce reglementează raporturile de muncă (*din care fac parte raporturile sindicale*) invocate în art. 4 lit.d) - g) CM **și anume:** *actele referitoare la muncă emise de MMPSF, de alte autorități centrale de specialitate, în limita împuternicirilor delegate de Guvern; actele autorităților publice locale; actele normative la nivel de unitate; contractele colective de muncă (semnate în cadrul unității, filialei ori reprezentanței acesteia) și convențiile colective (încheiate la nivel național, teritorial sau ramural).*

Așadar, din sinteza prevederilor legale invocate supra se poate concluziona că statutul juridic al sindicatelor din RM constă din întreg complexul lor de drepturi, obligații și garanții consfințite în Constituție, acordurile internaționale la care statul nostru este parte, actele legislative și normative (de diferite niveluri) în vigoare. Totodată statutul juridic al sindicatelor cuprinde documentele regulatorii ale organelor sindicale de toate nivelurile la care se referă statutele acestora și regulamentele aprobate în baza lor, dat fiind că potrivit art.42 alin.(2) din Constituție, sindicatele își desfășoară activitatea potrivit cu statutele lor, în condițiile legii. Altfel spus, statutele sindicale de orice nivel sînt așezate pe un trainic și solid suport constituțional, fapt ce la rîndul său permite includerea lor fondată în structura statutului juridic multiaspectual al sindicatelor naționale.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 – Republicată în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.78, art. 140.

2. Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28 martie 2003 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 159-162, art. 648.

3. Legea sindicatelor nr. 1129 din 7 iulie 2000 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 130-132, art. 919.

4. Legea privind actele legislative nr. 780 din 27 decembrie 2001 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 36-38, art. 210.

5. Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr. 317 din 18 iulie 2003 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 208-210, art. 783.

6. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 6 iunie 2002 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86, art. 661.

7. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003 - republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415.

8. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15.

9. Codul transporturilor rutiere al Republicii Moldova nr. 150 din 17 iulie 2014 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 247 - 248, art. 568.

10. Codul educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17 iulie 2014 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319 - 324, art. 634.

11. Legea privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824 din 24 decembrie 1991 - În: Monitor, 1991, nr. 8.

12. Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 din 24 decembrie 1999 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 31-33, art. 192.

13. Legea patronatelor nr. 976 din 11 mai 2000 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 141-143, art. 1013.

14. Legea privind modul de stabilire și reexaminare a salariului minim nr. 1432 din 28 decembrie 2000 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 21-24, art. 79.

15. Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii nr. 140 din 10 mai 2001 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 68-71, art. 505.

16. Legea salarizării nr. 847 din 14 februarie 2002 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 50-52, art. 336.

17. Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă nr. 102 din 13 martie 2003 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 70-72, art. 312.

18. Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 355 din 23 decembrie 2005 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 35-38, art. 148.

19. Legea privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial nr. 245 din 21 iulie 2006 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 142-145, art. 698.

20. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 4 iulie 2008 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 230-232, art. 840.

21. Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 143-144, art. 587.

22. Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30 martie 2012 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 155-159, art. 508.

23. Concepția privind orientarea, pregătirea și instruirea profesională a resurselor umane, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 253 din 19 iunie 2003 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 155-158, art. 640.

24. Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 373 din 29 decembrie 2005 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 5-8, art. 55.

25. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 247 din 15 decembrie 1992 "Cu privire la asigu-

rarea drepturilor sindicatelor în sfera parteneriatului social" - În: Monitor, 1992, nr. 12.

26. Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 31 mai 2011 pentru controlul constituționalității sintagmei „cu plata salariului mediu (pentru salariații care sînt remunerați în acord sau pe unitate de timp)” din alin. (1) art. 111 din Codul muncii în redacția Legii nr. 168 din 9 iulie 2010 „Pentru modificarea și completarea Codului muncii al Republicii Moldova” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 96 - 98, art. 13.

27. Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 23 aprilie 2013 "Pentru controlul constituționalității articolului 301 alin. (1) lit. c) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003, în redacția Legii nr. 91 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative" - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 110 - 113, art. 10.

28. Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 20 mai 2014 "Pentru controlul constituționalității unor prevederi din alineatul (4) al articolului 87 din Codul muncii nr. 154-XV din 28 martie 2003 (acordul sindicatelor la concediere)" - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 223 - 230, art. 26.

29. Hotărârea Guvernului nr. 573 din 1 august 1994 "Cu privire la acordarea concediilor anuale suplimentare" - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1, art. 2.

30. Hotărârea Guvernului nr. 743 din 11 iunie 2002 "Cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară" - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 79-81, art. 841.

31. Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1335 din 10 octombrie 2002 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 146-148, art. 1496.

32. Hotărârea Guvernului nr. 449 din 29 aprilie 2004 „Despre aprobarea Nomenclatoarelor funcțiilor deținute

și lucrărilor executate de către salariați cu care angajatorul poate încheia contracte scrise cu privire la răspunderea materială individuală sau colectivă (de brigadă) deplină, precum și a contractelor-tip cu privire la răspunderea materială deplină” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 73-76, art.586.

33. Nomenclatorul unităților, sectoarelor și serviciilor ai căror salariați nu pot participa la grevă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.656 din 11 iunie 2004 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.104, art.840.

34. Hotărârea Guvernului nr.1223 din 9 noiembrie 2004 ”Privind aprobarea Nomenclatorului profesiilor și funcțiilor cu condiții de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit și durata zilei de muncă redusă a personalului medico-sanitar”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1223 din 9 noiembrie 2004 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.212-217, art.1448.

35. Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1361 din 22 decembrie 2005 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 9-12, art. 51.

36. Regulamentul privind completarea, păstrarea și evidența carnetului de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1449 din 24 decembrie 2007 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.5-7, art.23.

37. Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a comitetului pentru securitate și sănătate în muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 5 februarie 2009 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.34-32, art.138.

38. Hotărârea Guvernului nr.165 din 9 martie 2010 „Cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.35, art.219.

39. Regulamentul privind modul de organizare a normării muncii în ramurile economiei naționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.98 din 4 februarie 2013 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.27-30, art.143.

40. Hotărârea Guvernului nr.285 din 30 aprilie 2013 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.104-108, art.344.

41. Hotărârea Guvernului nr.541 din 7 iulie 2014 ”Cu privire la aprobarea Nomenclatorului lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vârstă de pînă la 18 ani și a Normelor de solicitare maximă admise pentru persoanele în vârstă de pînă la 18 ani la ridicarea și transportarea manuală a greutăților” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.185-199, art.590.

42. Convenția colectivă (nivel național) nr.1 din 3 februarie 2004 ”Salarizarea angajaților aflați în relații de muncă în baza contractelor individuale de muncă” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 30-34, art.268.

43. Convenția colectivă (nivel național) nr.2 din 9 iulie 2004 ”Timpul de muncă și timpul de odihnă” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 112-118, art.968.

44. Convenția colectivă (nivel național) nr.8 din 12 iulie 2007 ”Cu privire la eliminarea celor mai grave forme ale muncii copiilor” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 103-106, art.BIS.

45. Convenția colectivă (nivel național) nr. 11 din 28 martie 2012 ”Cu privire la criteriile de reducere în masă a locurilor de muncă” - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 149-154, art. 570.

46. Regulamentul-tip privind organizarea și funcționarea Comisiei pentru dialog social „angajator-salariați”, aprobat prin Hotărârea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective nr. 9 din 18 mai 2007 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 208-209, art. 632.

47. Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova aprobat prin Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 22 din 3 martie 2014 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 120-126, art. 670.

48. Hotărârea Plenului Curții Su-

preme de Justiție nr.11 din 3 octombrie 2005”Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează obligația uneia dintre părțile contractului individual de muncă de a repara prejudicial cauzat celeilalte părți” - În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2006, nr.2.

49. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.9 din 22 decembrie 2014 ”Cu privire la practica judiciară a examinării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă” - În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2015, nr.4.

50. Instrucțiunea privind modul de achitare și evidență a taxelor de înscriere și a cotizațiilor lunare de membru de sindicat, aprobată de Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova nr. 9-19 din 26 octombrie 2010 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.121-123, art. 433.

51. Regulamentul Inspectoratului Muncii al Sindicatelor, aprobat prin Hotărârea Comitetului Confederal Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, nr. 6-10 din 19 aprilie 2012 cu avizarea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, nr. 3523 din 13 septembrie 2012 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.6-9, art.15.

52. Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, aprobat prin rezoluția 2200A(XXI) Adunării Generale a ONU la 16 decembrie 1966 - www.mfa.gov.md.

53. Carta Socială Europeană, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 18 octombrie 1961 și revizuită la 3 mai 1996 - www.mpsfc.gov.md.

54. Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014 - <http://www.mfa.gov.md>.

55. Convenția OIM nr. 11 relativă la drepturile de asociere și de coaliție ale muncitorilor agricoli - www.mpsfc.gov.md.

56. Convenția OIM nr. 87 privi-

toare la libertatea asocierii și protecția dreptului la organizație - www.mpsfc.gov.md.

57. Convenția OIM nr. 98 privind aplicarea principiilor dreptului la organizație și de purtare a tratatelor colective - www.mpsfc.gov.md.

58. Convenția OIM nr.117 privind obiectivele și normele de bază ale politicii sociale - www.mpsfc.gov.md.

59. Convenția OIM nr. 135 cu privire la protecția drepturilor reprezentanților lucrătorilor la întreprinderi și posibilitățile acordate lor - www.mpsfc.gov.md.

60. Convenția OIM nr. 141 privind organizațiile de lucrători rurali și rolul lor în dezvoltarea economică și socială - www.mpsfc.gov.md.

61. Convenția nr. 144 privitoare la consultările tripartide destinate să promoveze aplicarea normelor internaționale ale muncii - www.mpsfc.gov.md.

62. Convenția OIM nr.150 privind administrarea muncii - www.mpsfc.gov.md.

63. Convenția OIM nr. 151 privind protecția dreptului de organizare și procedurile de determinare a condițiilor de ocupare a funcțiilor publice - www.mpsfc.gov.md.

64. Convenția OIM nr.154 privind promovarea negocierilor colective - www.mpsfc.gov.md.

65. Convenția OIM nr. 155 privind securitatea și igiena muncii și mediul de muncă - www.mpsfc.gov.md.

66. Convenția OIM nr.158 cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa celui care angajează - www.mpsfc.gov.md.

67. Convenția OIM nr.160 privind statistica muncii - www.mpsfc.gov.md.

68. Convenția OIM nr.182 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor - www.mpsfc.gov.md.

69. Convenția OIM nr.187 privind cadrul de promovare a sănătății și securității în muncă - www.mpsfc.gov.md.

70. Directiva 91/533/CEE a Consiliului din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile

contractului sau raportului de muncă – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.62-65.

71. Directiva Comunității Europene 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.66-71.

72. Directiva Comunității Europene 91/383/CEE a Consiliului din 25 iunie 1991 de completare a măsurilor destinate să promoveze îmbunătățirea securității și sănătății la locul de muncă în cazul lucrătorilor care au un raport de muncă pe durată temporară sau un raport de muncă temporară – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.96-98.

73. Directiva Comunității Europene 97/81/CE a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind acordul-cadru cu privire la munca pe fracțiune de normă, încheiat de UCIPE, CEIP și CES – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.76-81.

74. Directiva Comunității Europene 98/59/CE a Consiliului din 20 iulie 1998 privind apropierea legislațiilor statelor membre cu privire la concedierile colective – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.72-75.

75. Directiva Comunității Europene 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.82 - 86.

76. Directiva 2002/14/CE Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2002 de stabilire a unui cadru general de informare și consultare a lucrătorilor din Comunitatea Europeană – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.99 -103.

77. Directiva 2003/88/CE Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru – În: Revista «Кадры и заработная плата», 2013, nr.11, pag.87-95.

78. Hotărîrea Curții Constitu-

ționale nr.55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova,1999, nr.118-119, art.64.

79. 79. Legea cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stînga Nistrului (Transnistria) nr. 173 din 22 iulie 2005 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 101-103, art.478.

80. 80. Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr.344 din 23 decembrie 1994 - În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.3 - 4, art. 51.